

ЧЫГЫШ ТААНУУНУН МАСЕЛЕЛЕРИ

ВОПРОСЫ ВОСТОКОВЕДЕНИЯ

ISSUES OF ORIENTAL STUDIES

e-ISSN: 1694-8653

№2/2025, 230-235

УДК:

DOI: [10.52754/16948653_2025_2_27](https://doi.org/10.52754/16948653_2025_2_27)

**АНГЛИС ТИЛИНДЕ ЭРКИН БААРЛАШКАН ЧЫГЫШ ӨЛКӨЛӨРҮ:
ТАРКАТЫЛЫШЫ, СЕБЕПТЕРИ ЖАНА КЕСЕПЕТТЕРИ**

**СТРАНЫ ВОСТОКА, ГДЕ СВОБОДНО ГОВОРЯТ ПО-АНГЛИЙСКИ:
РАСПРОСТРАНЕНИЕ, ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ**

**COUNTRIES OF THE EAST WHERE ENGLISH IS SPOKEN FLUENTLY: DISTRIBUTION,
CAUSES AND CONSEQUENCES**

Парпиев Марс Ташполотович

Парпиев Марс Ташполотович

Parpiev Mars Tashpolotovich

окутуучу, Ош мамлекеттик университети

преподаватель, Ошский государственный университет

Lecturer, Osh State University

mparpiev@oshsu.kg

АНГЛИС ТИЛИНДЕ ЭРКИН БААРЛАШКАН ЧЫГЫШ ӨЛКӨЛӨРҮ: ТАРКАТЫЛЫШЫ, СЕБЕПТЕРИ ЖАНА КЕСЕПЕТТЕРИ

Аннотация

Англис тили бүгүнкү күндө дүйнөлүк коммуникация, технология, илим жана бизнес жаатында негизги байланыш куралы болуп калды. Бул тенденция чыгыш өлкөлөрүндө да ачык байкалууда. Азиянын өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрүндө англис тилин өздөштүрүү жана колдонуу масштабы күндөн күнгө өсүп, тил менен кошо экономикалык жана маданий интеграция да кеңейип жатат. Бул макалада англис тилинде эркин баарлашкан чыгыш өлкөлөрүнүн тизмеси, тил саясаты, билим берүү системалары жана коомдук кабыл алуусу илимий негизде каралат.

Ачкыч сөздөр: коммуникация, технология, бизнес, экономика, саясат, Чыгыш өлкөлөрү

СТРАНЫ ВОСТОКА, ГДЕ СВОБОДНО ГОВОРЯТ ПО-АНГЛИЙСКИ: РАСПРОСТРАНЕНИЕ, ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

COUNTRIES OF THE EAST WHERE ENGLISH IS SPOKEN FLUENTLY: DISTRIBUTION, CAUSES AND CONSEQUENCES

Аннотация

Сегодня английский язык стал основным средством общения в сферах глобальной коммуникации, технологий, науки и бизнеса. Эта тенденция отчетливо прослеживается и в странах Востока. Масштабы освоения и использования английского языка в развитых и развивающихся странах Азии растут с каждым днем, а вместе с языком расширяется экономическая и культурная интеграция. В статье представлен научный обзор списка стран Востока, где свободно говорят по-английски, их языковой политики, систем образования и общественного признания.

Abstract

Today, English has become the primary means of communication in the areas of global communications, technology, science and business. This trend is clearly visible in the countries of the East. The scale of learning and using English in developed and developing countries of Asia is growing every day, and economic and cultural integration is expanding along with the language. The article presents a scientific review of the list of Eastern countries where English is spoken fluently, their language policies, education systems and public recognition.

Ключевые слова: коммуникации, технологии, бизнес, экономика, политика, страны Востока

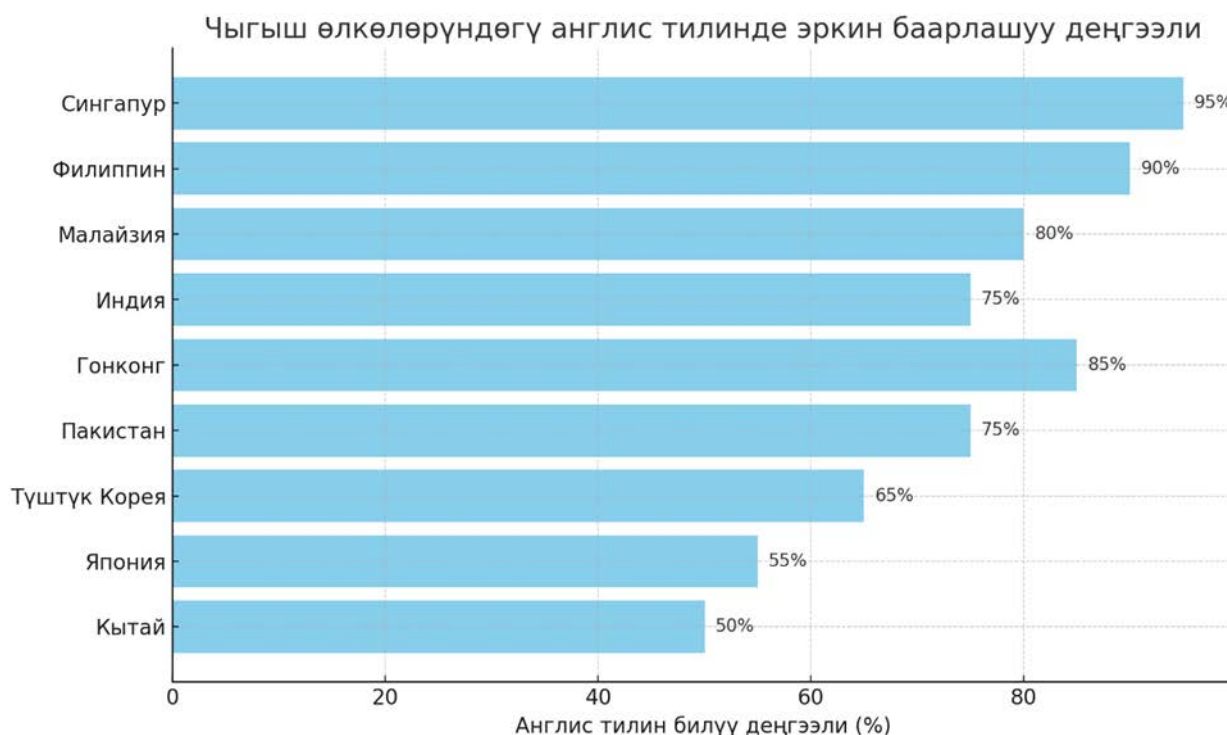
Keywords: communications, technology, business, economics, politics, Eastern countries

Киришүү

Чыгыш Азия жана Түштүк-Чыгыш Азиядагы кээ бир өлкөлөр англис тилин кеңири колдонушат жана калктын белгилүү бөлүгү жогорку деңгээлде англисче сүйлөй алат. Бул көбүнчө колониялык тарых, билим берүү системасы, глобалдык экономикага интеграциялануу жана туризм сыяктуу факторлор менен байланыштуу.[2] Узак кылымдар бою Күн чыгыш менен Күн батыш өзүнчө дүйнөлөрдө жашап, бири-бирине аз эле аралашып келген. Бирок XIX кылымдан тарта, Батыштын деңиз соодасы, колониясы жана илими менен кошо анын тили — англис тили — акырындык менен Чыгыш өлкөлөрүнө тамыр жая баштады.

Гонконгдун портторунда алгач англис тили соода куралы болуп ишке кирген. Андан ары Сингапурда, Филиппинде, Малайзияда мектептердин эшигин ачып, окуу китептеринин тили болуп калды. Ал эми кийинчерээк бул тил - жашоонун тилине айланып, акыры коомдун көп катмарына сиңип кетти.

Англис тилинде эркин баарлашкан Чыгыш өлкөлөрүнүн тизмеси жана Англис тилин кеңири колдонгон жана жогорку деңгээлде сүйлөгөн Чыгыш Азия жана Түштүк-Чыгыш Азия өлкөлөрүнө төмөнкүлөр кирет: [10]

Таркатылышы: Кайсыл өлкөлөрдө англис тили өздөштүрүлдү?

SG Сингапур - көп улуттуу коомдо тилдик биримдик жаратуу үчүн англис тили расмий тилге айланды. Бул өлкөдө англисче сүйлөө - билимдүү, глобалдуу адамдын белгисине айланган. [6]

PH Филиппин - америкалык колониялык мурас менен англис тили күнүмдүк жашоонун бир бөлүгүнө айланып, эл аралык эмгек рыногуна чыккан ишенимдүү көпүрөгө айланды. [6]

MY Малайзия - англис тили билим берүү жана бизнес тармагында кеңири жайылып, жергиликтүү тилдер менен кошо параллелдүү колдонулат. [6]

KR JP Корея менен Жапонияда - англис тили расмий эмес, бирок жаштардын умтулуусунда, билимге болгон умтулууда жана технологиялык дүйнөгө кошулуу аракетинде чоң роль ойнойт.

Англис тилинин доминант болуусунун негиздери төмөндөгүчө болунуп турат.

а) Геосаясий жана тарыхый таасирлер

- Британиянын колониялык башкаруусу (Сингапур, Индия, Малайзия, Гонконг, Пакистан)

- АКШнын аймактагы таасири (Филиппин, Түштүк Корея, Япония)

б) Экономикалык муктаждык

- Эл аралык бизнес жана соода байланыштарында англис тили талап кылынат

- Технология жана инновация тармагында глобалдык тил катары колдонулат

в) Билим берүү системасы

- Көпчүлүк өлкөлөрдүн университеттеринде англис тили негизги окуу тили

- Эл аралык тесттер (IELTS, TOEFL) аркылуу билим берүү сапаты менен байланышкан

Англис тилинин коомдук жана маданий жаатына тийгизген таасири [7]

- Коомдук мобилдүүлүк

Англис тилин билген жарандар көбүнчө жогорку маяна, эл аралык кызматтарга жетүү мүмкүнчүлүгүнө ээ.

- Маданий экспансия

Голливуд, англис тилдүү музыка, YouTube жана Netflix контенти жаш муундардын лингвистикалык тандоосуна түз таасир этет.

Чыгыш өлкөлөрүндөгү тил саясаты жана англис тили Көптөгөн чыгыш өлкөлөрүндө англис тилин үйрөнүү улуттук стратегиянын бир бөлүгү болуп калган. Мисал катары ала турган болсок:

- Сингапур: "Bilingual Policy" – англис тили жана улуттук тил (кытай, малай, тамил).

- Малайзия: STEM сабактарын англис тилинде окутуу программасы.

- Филиппин: Тил аралашмасы – «Taglish» маданиятта кеңири тараган.

Англис тилинин Чыгыш өлкөлөрүндөгү кыйынчылыктары жана сын пикирлери:

- Улуттук тилдердин четке сүрүлүшү

- Класстык теңсиздик (англис тилин билбегендер артта калат)

Көчүрмө маданияттын жайылышы

Жыйынтык

Англис тили чыгыш өлкөлөрүндө кеңири тараган жана көптөгөн өлкөлөрдө расмий же экинчи тил катары колдонулуп келет. Анын үстөмдүгү билим берүү, экономика, дипломатия жана массалык маалымат каражаттарында өзгөчө байкалат. Бул тилди өздөштүрүү жарандардын глобалдык рынокто ийгиликке жетүүсүнө шарт түзөт. Ошол эле маалда, улуттук тилдерди сактоо жана маданий өзүнчөлүктү коргоо маселеси да көңүл сыртында калбашы керек.

Колдонулган адабияттар

1. Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press. Англис тилинин дүйнө жүзү боюнча жайылышы жана ролу тууралуу негизги эмгек.
2. Kirkpatrick, A. (2010). *English as a Lingua Franca in ASEAN: A Multilingual Model*. Hong Kong University Press. Түштүк-Чыгыш Азия өлкөлөрүндө англис тилин байланыштыруу куралы катары талдайт.
3. Bolton, K. (2008). *English in Asia, Asian Englishes, and the Issue of Proficiency*. *English Today*, 24(2), 3–12. Азия өлкөлөрүндөгү англис тилдүү калктын деңгээли жана өзгөчөлүктөрү.
4. Canagarajah, A. S. (2005). *Reclaiming the Local in Language Policy and Practice*. Lawrence Erlbaum Associates. Жергиликтүү тилдер менен глобалдык тилдердин ортосундагы мамиле.
5. Tsui, A. B. M. & Tollefson, J. W. (2007). *Language Policy, Culture, and Identity in Asian Contexts*. Routledge. Азия өлкөлөрүндөгү тил саясаты жана маданий иденттүүлүк маселелери.
6. British Council Reports (ар жылдык). *English Language in East Asia: Trends and Challenges*. Сингапур, Малайзия, Филиппин жана башка өлкөлөрдө англис тилин колдонуу тууралуу аналитика. <https://www.britishcouncil.org>
7. Graddol, D. (2006). *English Next*. British Council. Англис тилинин келечеги жана анын глобалдык билим берүүдө орду.
8. Nunan, D. (2003). *The Impact of English as a Global Language on Educational Policies and Practices in the Asia-Pacific Region*. *TESOL Quarterly*, 37(4), 589–613. Азия-Тынч океан аймагындагы билим берүү системасына англис тилинин таасири.
9. UNESCO Institute for Statistics – Англис тилин үйрөнүү жана колдонуу боюнча расмий билим берүү статистикасы. <http://uis.unesco.org>
10. EF English Proficiency Index (EF EPI). Жыл сайын чыгат. Чыгыш өлкөлөрүнүн англис тилин билүү деңгээлдери боюнча рейтингдер. <https://www.ef.com/epi>.
11. Адылбек Уулу, Н. Түштүк Азия саясий-экономикалык регион катары / Н. Адылбек Уулу // Ош мамлекеттик университетинин Жарчысы. Философия. Социология. Политология. – 2024. – No. 2(4). – P. 7-12. – DOI 10.52754/16948823_2024_2(4)_2. – EDN FNGVWX.
12. Омурова, Ж. О. Политика КНР «теории гармоничного мира» и “один пояс один путь”, направленная в Центральную Азию / Ж. О. Омурова // Вопросы

- востоковедения. – 2022. – № 1. – С. 81-86. – DOI 10.52754/16948653_2020_1_15. – EDN WKEAUA.
13. Султанбекова, Д. И. Возрождения Великого Шелкового пути в современных условиях / Д. И. Султанбекова // Вопросы востоковедения. – 2024. – № 1. – С. 65-72. – DOI 10.52754/16948653_2024_1_8. – EDN NXMITZ.